

ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

*τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. Χριστοδούλου*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὰ τελευταῖα 50 χρόνια, ἡ ἰατρικὴ ἐπιστῆμη προόδευσε ἀλματωδῶς, παραδόξως ὅμως ποτὲ ἄλλοτε ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ δὲν ἀπειλήθηκε τόσο πολὺ καὶ τόσο ἄμεσα ἀπὸ τὴν πρόοδο αὐτήν. Ἄλλὰ καὶ ποτὲ ἄλλοτε οἱ ἐπιστήμονες δὲν συνειδητοποίησαν τόσο ἔντονα τὶς εὐθύνες τους, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ μία ἀλόγιστη διασπορὰ ἰατρικῶν μεθόδων, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ θέσουν σὲ κίνδυνο τὴν ἴδια τὴν ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος. Ἡ σχετικὴ προβληματολογία γνωρίζει στὶς ἡμέρες μας ἀληθινὴ ἔξαρση, καθὼς πληθύνονται ὄλο καὶ περισσότερο οἱ φωνές ἐκείνων πού, ἀνησυχώντας ἀπὸ τὶς κυφορούμενες ἐξελίξεις, ἐπιδιώκουν τὸν περιορισμὸ, μέσα σὲ πλαίσια ἠθικῶν κυρίως κανόνων, τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας πρὸς ἀποσώβηση ἀπευκταίων ἀποτελεσμάτων σὲ βάρος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ υἡγεία πάντοτε βρισκόταν στὸ ἐπίκεντρο τῶν ἀνθρώπινων ἐνδιαφερόντων. Οἱ γνωστικὲς καὶ τεχνολογικὲς δυνατότητες ὅμως τοῦ ἀνθρώπου μέχρι πρόσφατα ἦταν τόσο περιορισμένες ὥστε ποτὲ δὲν προέκυψε τὸ πρόβλημα ὅτι ἡ ἰατρικὴ παρέμβαση στὸ ἀνθρώπινο σῶμα θὰ μπορούσε κάπως νὰ διαταράξει ἀνεξέλεγκτα τὴν ἰσορροπία τῆς ψυχῆς. Ἡ ραγδαία ἐξέλιξη καὶ ἀνάπτυξη τῆς βιοϊατρικῆς ἔρευνας καὶ τεχνολογίας κατέστησαν τὸν ρόλο τους ἔντονα παρεμβατικὸ καί, συνυπουργούντων τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικο-πολιτικῶν παραμέτρων τῆς ἐποχῆς μας, τοὺς ἐπέτρεψαν νὰ διαπεράσουν τὰ βάρη τοῦ σώματος καὶ νὰ ψηλαφοῦν ριψοκίνδυνα τὰ μυστικὰ καὶ ἄδυτα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ποὺ ὑποχρεώνονται πλέον οἱ ἀνθρωπιστικὲς καὶ θεολογικὲς ἐπιστῆμες νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ θέση τοῦ παθητικοῦ ἀποδέκτη, θεατῆ καὶ ἐνίοτε μειονεκτικοῦ θαυμαστῆ τῶν ἐρευνητικῶν κατορθωμάτων καὶ νὰ ἐνεργοποιηθοῦν στὸν ρόλο αὐτοῦ ποὺ κρίνει, ἀποτιμᾷ, μελλοντολογικῶς ἐκτιμᾷ καὶ ἀποφασίζει γιὰ τὸ πῶς, πόσο καὶ ἂν θὰ περάσει τὸ πόρισμα τῆς ἔρευνας στὸ στάδιο τῆς ἐφαρμογῆς.

Ἡ ἀνάγκη ἐξεύρεσης ὁρίων ἀνάμεσα στὸ θεραπευτικὸ καὶ τὸ καταστροφικὸ, σὲ αὐτὸ ποὺ προσδιορίζει τὴν υἡγεία καὶ σὲ αὐτὸ ποὺ καθορίζει ἡ ἀλόγιστη ἀνθρώπινη ἀλαζονεία, σὲ αὐτὸ ποὺ ἀνακουφίζει τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ἀπὸ τὸν πόνο καὶ σὲ αὐτὸ ποὺ ἀποπροσανατολίζει τὴν ψυχὴ τοῦ

ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν προορισμὸ τῆς, στὴν ἀγάπη γιὰ τὴν ζωὴ καὶ στὴν ἀσέβεια
στὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο φέρνει στὴν ἐπιφάνεια τὴν ἔννοια τῆς Βιοηθικῆς μὲ
καθαρὰ πνευματικὸ χαρακτήρα.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

Οἱ κραδασμοὶ τοῦ βιοηθικοῦ προβληματισμοῦ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ
ἀφήσουν ἀνέπαφη τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κόσμος μας, καὶ τὸ
ποίμνιο μὲ τὴν στενὴ ἔννοια τοῦ ὄρου -οἱ πιστοί- καὶ ἡ εὐρύτερη κοινωνία
μας, ἀλλὰ καὶ ἡ παγκόσμια κοινότητα ἐπίμονα ζητοῦσαν καὶ ζητοῦν τὸν
Ὁρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ λόγο.

Ἡ ἀνάγκη λοιπὸν ὑπεύθυνου, καλὰ ἐπεξεργασμένου καὶ φωτισμένου
ἐκκλησιαστικοῦ λόγου ἐπέβαλε τὴν σύσταση συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς,
ποῦ κύριο ἔργο καὶ ἀποστολὴ τῆς ἔχει τὴν εἰς βάθος ἐνημέρωση τῶν ἀρμο-
δίων καὶ ὑπευθύνων, τὴν λεπτομερῆ ἐπεξεργασία τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων
ἀπὸ καθαρὰ Ὁρθόδοξου πλευρᾶς, τὴν παρακολούθηση τῆς σχετικῆς ἐπικαι-
ρότητος καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἔγκαιρη κατάθεση τῆς ἐκκλησιαστικῆς
μαρτυρίας.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1998, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
συνέστησε τὴν Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τῆς. Ἡ Ἐπιτροπὴ μας ἀπαρτίζεται ἀπὸ
διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, κυρίως πανεπιστημιακοὺς, ποῦ συνδυάζουν τὸ
κῆρος τῆς θέσης τους καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀριότητα μὲ τὸν σεβασμὸ πρὸς
τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνικὴ εὐαισθησία. Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν
ἔχουν ἤδη ἐξειδικευμένη γνώση στὰ θέματα Βιοηθικῆς, καὶ ἔχουν κατ'
ἐπανάληψιν δώσει διαλέξεις ἢ συμμετάσχει σὲ συνέδρια, στρογγυλὲς
τράπεζες καὶ συνεντεύξεις. Ἡ σύνθεσή τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἐννεαμελὴς καὶ
συγκεκριμένα περιλαμβάνει τρεῖς καθηγητὲς τῆς θεολογίας, τρεῖς τῆς
ιατρικῆς, ἕναν τῆς βιολογίας καὶ γενετικῆς, ἕναν τῆς νομικῆς, καὶ ἕναν
ἐκπρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ποῦ προεδρεύει καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἀνα-
πληρωματικὰ μέλη. Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ μιὰ ομάδα νέων κατὰ τὴν ἡλικία
ἐξωτερικῶν συνεργατῶν ποῦ συμβάλλουν στὸ ἔργο τῆς ὅποτε τοὺς ζητηθεῖ.

Ἡ σύσταση αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ καὶ δικαίωμα
τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐσωτερικὴ τῆς ὑπόθεση· ἀποτελεῖ ὅμως καὶ ὑποχρέωσή τῆς
καὶ πρὸς τὸ ποίμνιό τῆς καὶ πρὸς τὴν κοινωνία μας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν
ἱστορία καὶ τὸν κόσμον μας. Αἰσθανόμεστε βαρεῖα τὴν εὐθύνη ἢ Ἐκκλησία νὰ
λειτουργήσῃ ὡς ἐμπνευστὴς καλῆς ἢ ὡς ἐπιβραδυντὴς κακῆς χρήσεως τῶν
σύγχρονων βιοϊατρικῶν ἐπιτευγμάτων.

Παράλληλα, ὁργανώθηκε καὶ τὸ πρῶτο στὴν Ἑλλάδα Κέντρο Βιοϊα-
τρικῆς Ἠθικῆς καὶ Δεοντολογίας, μὲ πλούσια βιβλιοθήκη, συνεδριακοὺς
χώρους, πλήρες ἀρχεῖο περιοδικῶν σχετικῶν μὲ θέματα βιοηθικῆς, δημο

σιευμάτων και ἐπισήμων κειμένων, καλὰ ἐνημερωμένη ἰστοσελίδα κ.λπ., τὸ ὁποῖο στεγάζει τὸ περιβάλλον ἐργασίας και λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και ἀποτελεῖ τὴν ἀτμόσφαιρα μέσα στὴν ὁποία ἐκδιπλώνονται οἱ ἰδιαιτερότητες τῶν κόπων και προσπαθειῶν τῶν συνεργατῶν μας.

Ἡ ἐργασία πού γίνεται σ' αὐτὸν τὸν χῶρο και στὸ ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγκαλιάζει κάθε βιοηθική πρωτοβουλία στὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ παράλληλα ἔχει και οἰκουμενικὸ χαρακτήρα και ἀφορᾷ ὁλόκληρο τὸν Ὁρθόδοξο κόσμο. Ἐκεῖ βρίσκεται ἡ καρδιά τοῦ σύγχρονου βιοηθικοῦ προβληματισμοῦ πού ἐκκλησιαστικὰ ξεπερνάει τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος και ἔθνικὰ ξεφεύγει ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι ἡ Ἐπιτροπὴ μας ἔχει ἀναπτύξει συνεργασία μὲ κρατικὲς ἐπιτροπὲς πού ἀσχολοῦνται μὲ θέματα Βιοηθικῆς, ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τοῦ Πρωθυπουργοῦ, τὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο Βιοϊατρικῆς Ἠθικῆς και Δεοντολογίας, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγείας για τὴν Τεχνητὴ Γονιμοποίηση, ὁ Ἐθνικὸς Ὄργανισμὸς Μεταμοσχεύσεων. Ἐπίσης ἔχει παίξει συμβουλευτικὸ ρόλο στὴν Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων και τῆς Κύπρου, ὅπως και στὴν Διακοινοβουλευτικὴ Συνέλευση Ὁρθοδοξίας. Ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν νομοπαρασκευαστικὴ διαδικασία ρυθμίσεως θεμάτων πού ἄπτονται τῆς βιοηθικῆς σφαίρας και στὴν Ἑλλάδα και στὰ Εὐρωπαϊκὰ νομοθετικὰ ὅργανα εἶναι ἀξιοσημείωτος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες και διεθνεῖς Ἐπιτροπὲς, ὑπάρχει ἐπαφή μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας, τὸ Πατριαρχεῖο Ρουμανίας, τὸ Πατριαρχεῖο Σερβίας, καθὼς και μὲ μεμονωμένες ὁμάδες εἰδικῶν στὶς Η.Π.Α., τὴν Ἀγγλία, τὴν Γαλλία, τὴν Κύπρο κ.λπ.

Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς μας προσεκλήθησαν κατ' ἐπανάληψιν ἀπὸ τὴν Ποντιφικὴ Ἀκαδημία για τὴν Ζωή, προκειμένου νὰ καταθέσουν τὴν Ὁρθόδοξη μαρτυρία, τὸ δὲ Βατικανὸ ἔχει ἐπανειλημμένως ζητήσῃ τὴν συμμετοχὴ ἐκπροσώπου τῆς Ἐπιτροπῆς μας σὲ συνέδρια συναφῶν θεμάτων πρὸς ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἐπιπέδου και ὑπάρχει στενὴ συνεργασία μεταξὺ τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν πάνω σὲ διλήμματα και προβληματισμοὺς πού ἀνακύπτουν ἀπὸ συζητήσεις και νομοθετικὲς ἀποφάσεις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου στὰ θέματα αὐτά.

Τέλος, ἡ Ἐπιτροπὴ μας βρίσκεται σὲ συνεργασία και μὲ τὴν Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, τὸ Συμβούλιο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, συνεχῶς δὲ ἐνημερώνεται για τὶς διαθρησκειακὲς τοποθετήσεις και τὶς ἐπίσημες ἀπόψεις ποικίλων θρησκειῶν και ὀργανώσεων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀρμοδιότητός της.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἡ ἐπὶ ἀκαδημαϊκῆς βάσεως, μεθοδολογίας καὶ συγκροτήσεως ἔρευνα τῆς ἀλήθειας στὰ ἐπὶ μέρους βιοϊατρικὰ προβλήματα, μὲ γνώμονα τὸ Ὁρθόδοξο ἥθος καὶ τὴ θεολογικὴ ἐκκλησιαστικὴ κατανόηση τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κοινωνίας, τῶν ἀξιῶν κ.τ.λ. πού ἀσφαλῶς στηρίζεται στὴν αἴσθηση τῆς ζωτικῆς πραγματικότητος τοῦ Θεοῦ καὶ μυστικὰ ἢ φανερὰ ἐκφράζεται στὴν Ὁρθόδοξη πατερικὴ γραμματολογία καὶ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Στόχος τῆς δὲν εἶναι τόσο ἡ ἐνημέρωση τοῦ κοινοῦ ὅσο ἡ λεπτομερῆς ἐπεξεργασία τῶν ἐπὶ μέρους βιοηθικῶν θεμάτων πού τῆς ἀνατίθενται ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ ἡ μετέπειτα γνωμοδότησή τῆς σὲ αὐτήν. Ἐτσι τὸ πνεῦμα μὲ τὸ ὁποῖο ἐργάζεται ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει καὶ θεολογικὴ καὶ ποιμαντικὴ κατεύθυνση.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἔχει τὶς ἑξῆς ἀρμοδιότητες:

α) Ἐνημερώνει καὶ κάνει προτάσεις στὴν Ἱερά Σύνοδο γιὰ συγκεκριμένα θέματα βιοηθικῆς προβληματικῆς, ὥστε ἐπίσημα καὶ κατοχυρωμένα ἡ Ἐκκλησία νὰ καλλιεργεῖ τοὺς πνευματικούς Της καὶ νὰ κατευθύνει τοὺς πιστούς.

β) Ἀποστέλλει ἐκπρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας καθ' ὑπόδειξιν τῆς Ἱεράς Συνόδου, σὲ συνέδρια, ἐπιτροπές, κοινωνικὲς ἐκπομπές, κ.τ.λ.

γ) Ἐπηρεάζει, ὅπου αὐτὸ εἶναι δυνατὸν καὶ στὸ μέτρο πού κάτι τέτοιο εἶναι ἐφικτό, ἀποφάσεις σχετικὲς τῶν ἀρμοδιῶν κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ νομικῶν φορέων.

δ) Ἀξιοποιεῖ τοὺς τομεῖς τῆς Βιοηθικῆς, ὥστε νὰ περάσει τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ ψυχῆς καὶ ἀνθρώπου καὶ νὰ μεταφέρει τὸ φρόνημα καὶ τὸ λόγο Της μέσα ἀπὸ μιὰ νέα καὶ σύγχρονη διαλέκτο καὶ διαλεκτικὴ ἐπικοινωνίας.

ε) Ὄργανώνει σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους φορεῖς, ἀκαδημαϊκοὺς, νομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς, συνέδρια, ἡμερίδες, σεμινάρια, στρογγυλὲς τράπεζες ἢ ἐνημερωτικὲς ὁμιλίες.

στ) Προβαίνει σὲ ἐκλαϊκευτικὲς ἢ θεολογικὲς ἐκδόσεις ἢ ἔγγραφα διαβήματα πρὸς ἀναίρεση ἐσφαλμένων θέσεων καὶ γιὰ ἐνημέρωση τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ.

ζ) Ἀναλαμβάνει ἐκπόνηση διατριβῶν ἢ συγγραφὴ ἀναλόγου περιεχομένου μελετῶν φοιτητῶν καὶ νεαρῶν ἐπιστημόνων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτόν, ἡ Ἐπιτροπὴ μπορεῖ νὰ αὐξάνει τὴν ἐπιρροή τῆς, νὰ διευρύνει τὸ φάσμα τῶν συνεργατῶν τῆς, νὰ ἐκτίθεται στὴν νέα γνώση καὶ στὴν νεανικὴ σκέψη καὶ νοοτροπία, νὰ διατηρεῖ τὴν ἐπικαιρότητά τῆς, νὰ προβάλλει τὸ κῦρος τῆς καὶ νὰ συντηρεῖ τὴν ἐπαφή τῆς μὲ τὶς πανεπιστημιακὲς σχολὲς καὶ τὴν ἀκαδη

μαϊκή προβληματική.

Για κάθε συγκεκριμένο θέμα στη διαδικασία της ενημέρωσης προηγούνται μελέτη, σεμινάρια, συναντήσεις με εξειδικευμένους επιστήμονες όλων των συναφών κλάδων -ιατρών, βιολόγων, γενετιστών, νομικών, κοινωνιολόγων, ψυχολόγων και θεολόγων-, επαφή με κείμενα και πρόσωπα που εκφράζουν τις τοποθετήσεις και τα συμπεράσματα άλλων θρησκευτικών ή πολιτικών επιτροπών, προσπάθεια διορθόδοξου διαλόγου και επικοινωνίας, ώστε με όσο το δυνατόν αρτιότερη και πληρέστερη γνώση και κατανόηση των προβλημάτων και διλημμάτων να μπορέσουμε να δώσουμε την έκφραση και διατύπωση της Ὁρθόδοξης πλευράς.

Ἄφου τὰ μέλη ἐπεξεργαστοῦν τὸ κάθε θέμα, ὑποβάλλουν πρόταση στὴν Ἱερά Σύνοδο πρὸς ἔγκριση, ἢ ὁποία στὴ συνέχεια ὀργανώνει δύο ἡμερίδες. Ἡ πρώτη ἡμερίδα ἀπευθύνεται σὲ ἐπιστήμονες μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀκουσθοῦν οἱ κρίσεις καὶ ἀντιδράσεις τους. Παράλληλα, ὀργανώνουμε μία ἡμερίδα ἱερέων γιὰ νὰ δοῦμε τὸν ἀντίκτυπο πού ἔχει στὴν συνείδηση τοῦ ἱερατικοῦ κόσμου ἡ συγκεκριμένη τοποθέτηση τῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς, ὥστε νὰ μὴν ἐπιβληθεῖ ἀπ' ἔξω ἓνα κείμενο πού θὰ ὑποχρεώνει τὶς συνειδήσεις, ἀλλὰ ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐπεξεργάζεται τὴ φωνὴ τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Υπάρχει μελλοντικός προγραμματισμός για ὀργάνωση διορθόδοξου συνέδριου καὶ διορθόδοξης ἐπεξεργασίας αὐτῶν τῶν θεμάτων, καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ διαθρησκευτικὸ συνέδριο. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι σ' αὐτὴ τὴν πρόταση ἀνταποκρίθηκαν θετικὰ διάφορες Ἐκκλησίες.

ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ

Τὸ πρῶτο θέμα μὲ τὸ ὁποῖο ἀσχολήθηκε ἡ Ἐπιτροπὴ μας ἦταν αὐτὸ τῆς ἠθικῆς τῶν μεταμοσχεύσεων. Καρπὸς τῆς ὅλης ἐργασίας τῆς ἦταν ἡ ὑποβολὴ στὴν Ἱερά Σύνοδο ἀναλυτικοῦ ὑπομνήματος ἀποτελούμενου ἀπὸ πενήντα πέντε (55) θέσεις καὶ συνοδευτικοῦ κειμένου μὲ τὸν τίτλο «Ἠθικὴ τῶν Μεταμοσχεύσεων», πού περιλαμβάνει ἐννέα πρωτότυπες ἐργασίες πού καλύπτουν ὅλο τὸ φάσμα τῆς σχετικῆς προβληματικῆς.

Ἐπειδὴ τὸ θέμα τῶν μεταμοσχεύσεων εἶναι ἰδιαζόντως λεπτὸ καὶ εὐαίσθητοποιεῖ τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν κληρικῶν καὶ πιστῶν, ὀργανώθηκαν δύο ἡμερίδες, μία μὲ τοὺς κληρικούς τοῦ λεκανοπεδίου Ἀττικῆς καὶ μία γιὰ τὸ εὐρύτερο κοινό, τοὺς ἱατροὺς καὶ τοὺς νοσηλευτές. Σκοπὸς τῶν ἐν λόγῳ ἡμερίδων ἦταν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ενημέρωσή ἐπὶ τῆς παρούσης καταστάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ προβολὴ τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐπιτροπῆς στὸ ὑπόβαθρο τῆς ἐμπειρίας τῶν κληρικῶν καὶ ἱατρῶν μας ὥστε νὰ ἀκουσθοῦν ποικίλες ἀπόψεις, ἐνστάσεις, ἐπιφυλάξεις, ἀντιπροτάσεις καὶ νὰ γίνουν οἱ ἀπαιτούμενες

βελτιώσεις του αρχικού κειμένου.

Το κείμενο αυτό συζητήθηκε και στην Ίερά Σύνοδο της Ίεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος και έλαβε την τελική του μορφή.

Το δεύτερο θέμα που ανέλαβε η Ίπιτροπή να μελετήσει ήταν το θέμα της ήθικης των μεθόδων υποβοηθούμενης αναπαραγωγής. Η έπεξεργασία περιέλαβε συναντήσεις με προσκεκλημένους κλινικούς έμβρυολόγους και ειδικούς μαιευτήρες-γυναικολόγους, με νομικούς και με καθηγητές της Θεολογίας.

Παράλληλα, ο πρόεδρος και μέλη της Ίπιτροπής έπισκέφθηκαν επί τόπου έργαστήρια και κλινικές υποβοηθούμενης αναπαραγωγής για σχηματισμό αρτιότερης εικόνας και έγινε λεπτομερής ένημέρωση επί της σύγχρονης βιβλιογραφίας, της διεθνώς ύφιστάμενης νομοθεσίας και των θέσεων των διαφόρων θρησκειών.

Έπιπλέον οργανώθηκε και σχετικό σεμινάριο που περιλάμβανε έπτω τρίωρα μαθήματα, με διαλέξεις και συζητήσεις, με συμμετοχή είκοσι συνολικά διακεκριμένων όμιλητών, οί όποιοι και προσήγγισαν το έν λόγω θέμα από τις διαφόρες όπτικές του, ιατρική, νοσηλευτική, κοινωνική, νομική, ήθικη και θεολογική. Το παρακολούθησαν περίπου έκατό νέοι έπιστήμονες (γιατροί, νοσηλευτές, νομικοί, θεολόγοι). Έτσι ολοκληρώθηκε και η μέλετη του θέματος των μεθόδων υποβοηθούμενης αναπαραγωγής με την υποβολή σχετικού ύπομνήματος έξ όγδόντα δύο (82) άρθρων στην Ίερά Σύνοδο και κειμένου που περιλαμβάνει δεκατρείς πρωτότυπες έργασίες επί του θέματος.

Το τρίτο θέμα που έχει μελετηθεί από την Ίπιτροπή Βιοηθικής είναι αυτό της εϋθανασίας. Η έπεξεργασία του περιελάμβανε έκτός των συναντήσεων με ειδικούς έπιστήμονες, ειδικό έπιστημονικό μεταπτυχιακό σεμινάριο καθώς και διημερίδα άνοικτή στο κοινό. Το πρώτο έλαβε χώρα στο Κέντρο Βιοηθικής και το δεύτερο στην Θεσσαλονίκη. Μετά το πέρας των έργασιών υποβλήθηκε κείμενο με τις έπίσημες πενήντα πέντε (55) θέσεις της Εκκλησίας πάνω στο θέμα αυτό, το όποιο και άκολούθησε την προαναφερθείσα διαδικασία έγκρίσεως.

Τα τρία αυτά έπίσημα κείμενα έχουν μεταφρασθεί και στην Άγγλική, την Γαλλική και Ρωσική γλώσσα και έχουν παρουσιασθεί στο διαδίκτυο, έντός δέ των ήμερών προβαίνουμε και στην έκδοσή τους σε άυτοτελή τευχίδια. Έλπίδα μας είναι ότι με τον τρόπο αυτόν, διευρύνουμε τον διορθόδοξο διάλογο επί των θεμάτων της βιοηθικής και, άφ' ένός μέν διευκολύνουμε τους ίερείς, γιατρούς και πιστούς μας να διαφωτισθούν σχετικά, άφ' έτέρου δέ καταθέτουμε την μαρτυρία μας ως Όρθόδοξης Εκκλησίας στην διεθνή προβληματική.

Τα περισσότερα έκ των μελών της Ίπιτροπής μας ήδη συμμετέχουν σε

συνέδρια, ἐπιστημονικά συμπόσια, δίνουν συνεντεύξεις, γράφουν ἄρθρα καὶ βιβλία καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν συντελοῦν στὴ διάδοση καὶ κυκλοφορία τοῦ Ὁρθόδοξου Βιοηθικοῦ λόγου. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι μὲ τὴν βοήθεια τῆς Ἐπιτροπῆς μας καὶ μὲ τὴν διάθεση τῶν μέσων καὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου Βιοϊατρικῆς Ἠθικῆς καὶ Δεοντολογίας ἔχουν λάβει διδακτορικὸ δίπλωμα στὴν Βιοηθικὴ πέντε νέοι θεολόγοι ἐπιστήμονες, τῶν ὁποίων οἱ διατριβὲς ἔχουν ἤδη δημοσιευθεῖ, μάλιστα δὲ ὀρισμένες ἤδη μεταφράζονται σὲ Εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες.

Στὴν παρούσα φάση, ἡ Ἐπιτροπὴ λειτουργεῖ μὲ ομάδες ἐργασίας καὶ ὑποεπιτροπὲς καὶ ἐπεξεργάζεται θέματα τῆς γενετικῆς μηχανικῆς, τῶν σχέσεων ἰατροῦ καὶ ἀσθενοῦς, μὲ τὴν προοπτικὴ σιγὰ σιγὰ νὰ ἐπεκταθοῦμε καὶ σὲ ἄλλα, ὅπως νευροηθικῆς, κ.λπ.

Παράλληλα μὲ τὴν μελέτη συγκεκριμένων θεμάτων, ἡ Ἐπιτροπὴ βρίσκει σὲ συστηματικὴ παρακολούθηση τῶν ἐξελίξεων στὸν τομέα τῆς Βιοηθικῆς. Ἔτσι τὰ θέματα τῆς κλωνοποίησης, ἡ τάση γιὰ γενικευμένη χρῆση τοῦ ἐλέγχου πατρότητος, ἡ ψήφιση νέων νόμων στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν ἰατρικὴ ὑποβοήθηση στὴν ἀνθρώπινη ἀναπαραγωγή, οἱ χορηγηθεῖσες ἄδειες γιὰ τὴν παραγωγή καὶ ἐμπορικὴ διάθεση τῶν μεταλλαγμένων τροφίμων, ἡ τυραννία τῆς γνώσης ποὺ δημιουργεῖ ἢ ἐκρηξὴ τῶν μεθόδων πιθανολογικῆς πρόβλεψης ποικίλων ἀσθενειῶν, οἱ συζητήσεις γιὰ τὴν ἔρευνα ἐπὶ τῶν βλαστοκυττάρων καὶ τὴν νομιμοποίηση τῆς εὐθανασίας καὶ σὲ ἄλλες Εὐρωπαϊκὲς χώρες, οἱ βιοτράπεζες, τὰ συχνὰ ἀναφυόμενα περιστατικὰ ἐμπορευματοποιήσεως τῶν ὀργάνων στὶς τριτοκοσμικὲς συνήθως χώρες, ἡ ραγδαία ἐξέλιξη τῶν νευροεπιστημῶν κ. ἄ. ἀπαιτοῦν διαρκὴ ἐνημέρωση, μεθοδικὴ ἀρχειοθέτηση τῶν σχετικῶν πληροφοριῶν καί, ὅταν αὐτὸ εἶναι ἐφικτό, καλῶς ἐπεξεργασμένη παρεμβάση.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τὰ τελευταῖα ὀκτῶ χρόνια, διεξάγει ἕνα τεράστιο ἔργο στὸν τομέα τῆς Βιοηθικῆς. Πιστεύουμε ὅτι τὰ θέματα αὐτά, ἐκτὸς τῆς ποιμαντικῆς ἀναγκαιότητος ποὺ ἐπιβάλλει τὴν μελέτη καὶ ἐπεξεργασία τους, μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν καὶ μία μοναδικὴ εὐκαιρία ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νὰ ἐκφράσει μὲ σύγχρονο λόγο τὴν θεολογία της γιὰ τὸν ἄνθρωπο ὡς πρόσωπο, ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὡς «ζῶον θεοῦμενον».